

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

24 ianuarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Timofti Vladimir,

Judecători – Țurcan Anatolie, Diaconu Iurie, Cobzac Elena, Plămădeală Ghenadie,

judecând fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către avocatul Ciuhrii Ludmila în numele inculpatului Cojocari Alexandru, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 aprilie 2022, în cauza penală în privința lui

Cojocari Alexandru xxxx

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 02.01.2020 – 05.11.2021;

Instanța de apel: 03.12.2021 – 12.04.2022;

Instanța de recurs: 14.07.2022 – 24.01.2023.

a c o n s t a t a t:

1. Prin sentința Judecătoriei Ungheni din 05 noiembrie 2021, pe baza probelor administrate la faza de urmărire penală, în procedura prevăzută de art.364¹ Cod de procedură penală, Cojocari Alexandru a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute art.201¹ alin.(1) lit. b) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de 120 ore de muncă neremunerată în folosul comunității.

A fost dispusă încasarea de la Cojocari Alexandru în beneficiul statului suma de 2 058 lei, cu titlu de cheltuieli judiciare.

A fost dispusă încasarea Cojocari Alexandru în beneficiul reprezentantului părții vătămate minore Xxxx, Iurii Elena, suma de 1 500 lei, cu titlu de prejudiciu moral și suma de 2 000 lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, iar în total suma de 17 000 lei.

1.1. Prin încheierea Judecătoriei Ungheni, sediul Central din 08 noiembrie 2021, a fost înlăturată omisiunea evidentă din sentința Judecătoriei Ungheni, sediul Central din 05 noiembrie 2021, prin care Cojocari Alexandru a fost recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii prevăzută de art.201¹ alin.(1) lit. b) Cod penal, cu indicarea în partea motivării și a dispozitivului sentinței la încasarea prejudiciului moral suma corectă de “15 000 lei, în loc 1 500 lei”.

Astfel alin.(6) din sentința Judecătoriei Ungheni, sediul Central din 05 noiembrie 2021, prin care Cojocari Alexandru a fost recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii

prevăzută de art.201¹ alin.(1) lit. b) Cod penal, urmând să aibă conținutul, ”se încasează din contul lui Cojocari Alexandru în beneficiul reprezentantului părții vătămate minore Xxxx, Iurii Elena cu titlu de prejudiciu moral adus ca urmare a acțiunilor sale infracționale suma de 15 000 lei și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 2 000 lei, iar în total suma de 17 000 lei”.

2. Pentru pronunțarea sentinței, prima instanță a constatat că Cojocari Alexandru, la data de 1 martie 2019, aproximativ la ora 21:00 min, în timp ce se afla la domiciliul comun din xxxx, acționând cu intenție directă și urmărind scopul impunerii voinței și controlului personal asupra fiului vitreg - Xxxx, născut la data de xxxx, manifestând un comportament înjositor și umilitor în raport cu ultimul, l-a dezbrăcat complet de haine pe Xxxx și astfel l-a scos afară, unde acesta a stat aproximativ 30 de minute, până când a fost găsit de către Iurii Mihail, fiindu-i cauzate astfel dureri fizice și suferințe psihice.

3. Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, avocatul Ciuhrii Ludmila în numele inculpatului Cojocari Alexandru, a declarat apel, solicitând casarea acesteia, cu adoptarea unei noi hotărâri, prin care să fie diminuată suma prejudiciului moral în cuantum de 3 500 lei, cu casarea încheierii de corectare a erorii.

În argumentarea apelului a invocat că la evaluarea prejudiciului moral cauzat părții vătămate la suma de 1 500 lei (expusă în sentința judecătorească din 05.11.2021) o consideră echitabilă, având în vedere că partea vătămată minoră nu a suportat dureri fizice, leziuni corporale. Prin acțiunile inculpatului, părții vătămate minore i-a fost cauzat prejudiciu afectiv, una din modalitățile prejudiciului moral, care atentează asupra demnității persoanei.

Consideră, că starea părții vătămate minore psiho-emoțională nu a fost diferită în comparație cu starea de până la incident, de aceea evaluarea prejudiciului moral la suma de 15 000 lei este nejustificată.

Totodată, a mai indicat că la pronunțarea sentinței, instanța de fond a luat în calcul argumentele părții apărării referitor la nivelul suferințelor morale ale părții vătămate minore Xxxx, și corect a conchis că acestea urmează a fi compensate cu suma de 1 500 lei, or, această evaluare a prejudiciului este echitabilă. Eroarea s-a comis la calcularea sumei totale ce urmează a fi încasată de la inculpat.

Consideră că prin încheierea din 08.11.2021, instanța a interpretat și aplicat eronat prevederile normei legale inserate la art.249 Cod de procedură penală, corectarea erorilor materiale. Or, prin încheierea contestată nu a fost corectată o eroare materială sau de calcul, nu a fost înlăturată o omisiune (conform art.250 Cod de procedură penală), ci a fost modificată soluția instanței pe marginea pretenției de compensare a prejudiciului moral, având în vedere că s-a intervenit și în partea de motivare a sentinței și în dispozitivul actului judecătoresc.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 aprilie 2022, a fost respins ca nefondat, apelul declarat, cu menținerea sentinței atacate fără modificări.

4.1. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a reținut că, prima instanță corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept, analizând obiectiv cumulul de probe prin prisma art.101 Cod de procedură penală din punct de vedere al pertinentei, concluziei, veridicității și coroborării lor, corect concluzionând asupra vinovăției inculpatului Cojocari Alexandru de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.201¹ alin.(1) lit. b) Cod penal, violența în familie, adică acțiunea intenționată comisă de un membru al familiei în privința altui membru al familiei, manifestată prin izolare, intimidare în

scop de impunere a voinței și a controlului personal asupra victimei, calificarea faptei fiind corectă precum și măsura de pedeapsă.

Referitor la soluționarea acțiunii civile, instanța de apel a menționat că prima instanță corect a admis parțial acțiunea civilă în latura prejudiciului moral, în corespundere cu prevederile art.art.221 alin.(1), (2), 225 alin.(2), 219 alin.(2), (3), (4), 220 alin.(1), (2), (3) Cod de procedură penală, ținând cont de prevederile art.art.1998 alin.(1), 2037 alin.(1) Cod civil, indicând că - în urma acțiunilor inculpatului, părții vătămate minore i-au fost cauzate suferințe psihice, atât și dureri fizice, rezultatul aplicărilor multiple lovituri cu palmele peste diferite regiuni ale corpului, scotea pe timp de noapte și frig afară fiind dezbrăcat, astfel, evaluând în echitate dauna morală cauzată părții vătămate minore prin infracțiune, prin atribuirea compensației bănești în sumă de 15 000 lei părții vătămate minore.

De asemenea, instanța de apel a constatat că prima instanță corect a dispus încasarea din contul inculpatului a cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 2 000 lei, confirmate prin contractul de asistență juridică din 17 februarie 2020, prin mandatul nr.1458932 (f.d.75) cât și prin bonurilor de plată nr.941151 din 13 noiembrie 2020 și nr.919535 din 17 februarie 2020.

Cu referire la alegațiile invocate în cererea de apel privind casarea încheierii din 08 noiembrie 2021 cu privire la înlăturarea omisiuni, instanța de apel le-a apreciat critic, deoarece în speță, instanța în cadrul judecătorii cauzei a soluționat chestiunea cu privire la prejudiciul moral, însă în partea descriptivă și în dispozitivul sentinței a admis o eroare în partea ce vizează cuantumul prejudiciului moral, indicându-se în loc de sintagma 15 000 lei, sintagma greșită, 1 500 lei, mai mult, reținând suma totală ce urmează a fi încasată din contul inculpatului, prin sentință și anume, 17 000 lei, se deduce, că instanța a încasat suma de 15 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, însă, greșit s-a indicat suma de 1 500 lei, aspecte care constituie o eroare materială și care justificat și întemeiat a fost corectată prin încheierea din 08 noiembrie 2021.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către avocatul Ciuhrii Ludmila în numele inculpatului Cojocari Alexandru, prin care, invocând-u-se prevederile art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, se solicită casarea deciziei instanței de apel, cu remiterea cauzei la rejudecare într-un alt complet de judecată, invocând argumente similare cu cele indicate în apel (pct. 3. din prezenta decizie), invocând suplimentar că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Precizează că, instanța de apel nu a răspuns motivat la argumentul invocat în cererea de apel referitor la faptul că prin încheierea din 08 noiembrie 2022 nu a fost corectată o “eroare evidentă” și nu a fost înlăturată o “omisiune evidentă” din sentința din 05 noiembrie 2022, ci a fost modificată soluția instanței pe marginea acțiunii civile, or, omisiunea de a se expune motivat asupra argumentului invocat în cererea de apel, echivalează cu nerezolvarea fondului apelului.

6. Procurorul a depus referință la recursul declarat de partea apărării, pledând pentru inadmisibilitatea acestuia, ca fiind vădit neîntemeiat.

Indică în susținerea referinței că, instanța de apel nu a comis erori de drept în raport cu argumentele invocate de recurent, decizia conține motive legale pe care se întemeiază soluția.

7. Judecând recursul ordinar declarat în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, Colegiul penal lărgit consideră că acesta urmează a fi admis, din considerentele ce succed.

În conformitate cu art.435 alin.(1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

După cum rezultă din conținutul recursului declarat, recurentul critică decizia instanței de apel din punct de vedere al prezenței temeiului de casare prevăzut de art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, potrivit cărora hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, în cazurile când instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Reieșind din textul deciziei contestate prin prisma argumentelor invocate în recurs și temeiului de casare nominalizat, Colegiul penal lărgit constată că criticele aduse de către titularul cererii de recurs și-au găsit confirmare în speța dedusă judecății, iar hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, din considerentele ce urmează.

În acest context instanța de recurs menționează, că conform art.414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de prima instanță. Instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor din dosar.

Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost săvârșită de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate și administrate la dosar în conformitate cu art.101 Cod de procedură penală.

La chestiunile de drept se referă cele ce țin de următoarele: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual, penal sau administrativ au fost corect aplicate, hotărârea adoptată urmând să conțină răspuns la toate motivele invocate.

Colegiul penal lărgit notează că, hotărârile pronunțate de instanțele de fond trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali, vagi, reprezintă motiv de casare. Nemotivarea ca o omisiune esențială apare astfel ca un viciu de procedură.

În conexiunea celor menționate mai sus, instanța de recurs remarcă faptul că potrivit sentinței, Cojocari Alexandru a fost condamnat în baza art.201¹ alin.(1) lit. b) Cod penal, fiind dispusă încasarea din contul lui Cojocari Alexandru în beneficiul reprezentantului părții vătămate minore Xxxx, Iurii Elena, prejudiciu moral în sumă de

1 500 lei, precum și cheltuieli de asistență juridică în sumă de 2 000 lei, iar în total suma de 17 000 lei.

Prin încheierea Judecătoriei Ungheni, sediul Central din 08 noiembrie 2021, a fost înlăturată omisiunea evidentă din sentința Judecătoriei Ungheni, sediul Central din 05 noiembrie 2021, prin care Cojocari Alexandru a fost recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii prevăzută de art.201¹ alin.(1) lit. b) Cod penal, cu indicarea în partea motivării și a dispozitivului sentinței la încasarea prejudiciului moral suma corectă de “15 000 lei, în loc 1 500 lei”. Astfel alin.(6) din sentință, urmând să aibă conținutul, *”se încasează din contul lui Cojocari Alexandru în beneficiul reprezentantului părții vătămate minore Xxxx, Iurii Elena cu titlu de prejudiciu moral adus ca urmare a acțiunilor sale infracționale suma de 15 000 lei și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 2 000 lei, iar în total suma de 17 000 lei”*.

Fiind investită cu judecarea apelului declarat de către partea apărării, instanța de apel a dispus respingerea acestuia ca fiind nefondat și menținerea sentinței.

Instanța de recurs ține să accentueze că, deși în cererea de apel partea apărării a invocat dezacordul cu quantumul prejudiciului moral încasat de la inculpat de către prima instanță, solicitând diminuarea sumei a prejudiciului moral, totuși instanța de apel considerând corectă soluția primei instanțe, a respins apelul declarat, astfel, nu a pătruns pe deplin în esența argumentelor și a motivat superficial soluția adoptată referitor la acțiunea civilă înaintată de către reprezentantului părții vătămate minore Xxxx, Iurii Elena.

Astfel, la segmentul dat instanța de recurs constată că soluția instanței de apel este insuficient motivată.

Conform prevederilor art.219 alin.(4) Cod de procedură penală, la evaluarea quantumului despăgubirilor materiale ale prejudiciului moral, instanța de judecată ia în considerare suferințele fizice ale victimei, prejudiciul agrement sau estetic, pierderea speranței în viață, pierderea onoarei prin defăimare, suferințele psihice provocate de decesul rudelor apropiate etc.

În corespundere cu art.220 Cod de procedură penală și art.2037 Cod civil, mărimea despăgubirii pentru prejudiciul moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate. La determinarea despăgubirii, instanța de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare și, pe de altă parte, să ia în cont particularitățile concrete ale cazului.

Totodată, despăgubirile pentru daune morale se disting de cele pentru daunele materiale prin faptul că acestea nu se probează, ci se stabilesc de instanța de judecată prin evaluarea circumstanțelor concrete.

Astfel, Colegiul penal lărgit constată că, instanța de apel nu a motivat acordarea despăgubirii pentru prejudiciul moral cauzat prin infracțiune în raport cu criteriile prevăzute de lege, sub acest aspect decizia instanței de apel nefiind motivată în

corespondere cu prevederile art.414 alin.(5) Cod de procedură penală.

Prejudiciul moral reprezintă o pagubă care este cauzată individului prin vătămarea unui interes personal nepatrimonial. Evaluarea prejudiciului moral nu presupune determinarea „prețului suferințelor fizice și psihice”, care sunt inestimabile, dar aprecierea multilaterală a tuturor consecințelor negative ale prejudiciului și a implicațiilor acestora pe toate dimensiunile vieții sociale.

La determinarea compensației pentru prejudiciul moral trebuie să se țină cont de importanța valorii morale lezate pentru persoana vătămată. În cazul suportării unui prejudiciu moral fiecare persoană vătămată acordă o considerație diferită valorilor lezate. Persoana vătămată apreciază acele valori sau activități, care îi satisfac anumite necesități sau aspirații.

Cuantumul compensației acordate depinde și de durata menținerii consecințelor cazului urmare a cărora s-au produs. Stabilind cuantumul compensației pentru prejudiciul moral, instanța de judecată trebuie să țină cont de măsura în care această compensație poate acorda persoanei vătămate o anumită satisfacție.

În concluzie, instanța de recurs atestă că argumentele invocate în cererile de apel nu au fost supuse verificării de către instanța de apel, argumente care, de fapt, țin de soluționarea fondului apelului și neexpunerea asupra acestora reprezintă neexaminarea fondului apelului de către instanța de apel.

Motivarea insuficientă efectuată de instanța de apel, se apreciază ca un viciu de judecată care afectează hotărârea adoptată și reprezintă temei legal de a casa decizia atacată și a dispune rejudecarea cauzei în instanța de apel.

Colegiul penal lărgit amintește că, potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, în primul rând, rolul instanțelor judecătorești naționale este să decidă asupra admisibilității probelor, precum și asupra relevanței și ponderii acestora pentru pronunțarea deciziei judecătorești.

Rolul unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. O decizie motivată oferă părții posibilitatea de a o contesta, precum și posibilitatea ca decizia să fie revizuită de către o instanță de recurs. Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public al administrării justiției.

Prin urmare, dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar și obligația corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. (§ 30, 31 cauza Fomin vs Republica Moldova, decizia din 11 octombrie 2011).

Față de considerentele mai sus arătate, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia, că la judecarea cauzei instanța de apel a admis erori, care nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs ordinar. Erorile menționate sunt erori de drept procedural și se încadrează în art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, deoarece se referă la procedura de motivare a soluției instanței de apel și se consideră temei de recurs.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art.436 Cod de procedură penală, ce prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legii procesuale penale asupra tuturor motivelor invocate în cererea de apel, să verifice și să aprecieze minuțios probele administrate și examinate în instanță în strictă conformitate cu cerințele legii, să dea apreciere convenită fiecărei probe examinate și tuturor probelor în ansamblu, să argumenteze clar și motivat concluziile sale în decizia adoptată.

8. În conformitate cu art.art.434, 435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit

d e c i d e :

Admite recursul ordinar declarat de către avocatul Ciuhrii Ludmila în numele inculpatului Cojocari Alexandru, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 aprilie 2022, în cauza penală în privința lui *Cojocari Alexandru xxx*, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, într-un alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia motivată pronunțată la 02 martie 2023.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Țurcan Anatolie

Diaconu Iurie

Cobzac Elena

Plămădeală Ghenadie